

YENİ TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ÖYKÜLERİN ÖĞRENME ALANLARINI GERÇEKLEŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĞİNİN BELİRLENMESİ

Serap UZUNER*

Yahya AYDIN**

Özet

Bu araştırmanın amacı yeni Türkçe Öğretim Programı esas alınarak hazırlanmış ders kitaplarında (1-5) yer alan öykü türündeki metinlerin öğrenme alanlarını ne derece gerçekleştirebildiğini belirlemektir. Erzurum il merkezinde bulunan 28 ilköğretim okulunda görev yapan 210 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklemi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen öğretmen anketi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenler yeni Türkçe ders kitaplarında yer alan öykü metinlerini dinleme, konuşma, okuma, görsel okuma ve görsel sunu becerilerini gerçekleştirme bakımından olumlu olarak değerlendirirken “yazma” becerisini gerçekleştirme bakımından ise kısmen olumlu olarak değerlendirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Ders kitabı, Türkçe, öykü

Giriş

Dünyamızın bilgi çağını yaşadığı bu dönemde eğitimin asıl amacı düşünen, anlayan, yorumlayıp yeni bilgi üreten, bilimsel düşünerek sorunlarını çözebilen insanlar yetiştirmektir. Bilginin büyük bir hızla tüketip sindirilerek yeniden üretildiği çağımızda, bireyin ve toplumun geleceği; bilgiye ulaşma, ulaştığı bilgiyi kullanma ve yeni bilgi üretme becerilerine bağlıdır. Bu becerilerin edinilmesi ve ömür boyu kullanılabilmesi, ezberleme yerine bilgiyi yeniden üretme merkezli, yenilikçi bir eğitim anlayışıyla mümkündür.

Bu düşünceyle, 2004 yılında 21. yüzyılın öğrencilerini yeni bir vizyonla yetiştirmeyi amaçlayan ilköğretim (1–5) Türkçe Öğretim Programı hazırlanmıştır.

Öğrencilerin bilgiye ulaşmalarında, çevreleriyle sağlıklı iletişim kurabilmelerinde, sosyalleşmelerinde, duygu ve düşüncelerini etkili anlatabilmelerinde dilin önemli bir yeri bulunmaktadır. Dili doğru ve düzgün kullanma doğuştan gelen bir yetenek değil, eğitimle elde edilen bir beceridir. Bu da ancak iyi bir ana dili eğitimiy-le kazandırılabilir.

* Arş, Gör; Erzincan Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu.

** Türkçe Öğretmeni; Buca Mimar Kemalettin İlköğretim Okulu, İZMİR.

Ana dili öğrenme süreci, ders kitaplarındaki okuma metinleriyle gerçekleştirilmektedir. Yeni program doğrultusunda hazırlanan Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler bilgilendirici, öyküleyici ve şiir olmak üzere üç türden oluşmaktadır. Ders kitaplarının üçte birinin öykülerden oluşması eğitim sistemimiz için olumlu bir gelişmedir. Çünkü öykü, çocuğun dünyasına hitabeden, çocuğa doğruyu ve güzeli öğretebilen, hayal gücünü geliştirebilen ve onun öğrenirken ve öğrendiklerinden zevk almasını sağlayabilen bir araçtır.

Yeni Türkçe Öğretim Programı dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunudan oluşan beş öğrenme alanı üzerine yapılandırılmıştır. Bu öğrenme alanlarını gerçekleştirmede ders kitaplarının önemli bir yeri vardır. Genellikle Türkçe dersinde öğretim, kazanımlara uygun olarak hazırlanmış metinler üzerinden yapılır.

Öğrencilerin zihinsel ve temel becerileri kazanmaları ve bunları geliştirmeleri, dili doğru ve etkili kullanmalarına bağlıdır. “Dil, öğrencilerin çevrelerindeki olayları sorgulayarak karar vermesine, farklı açılardan bakarak olayları değerlendirmesine, sosyalleşmesine ve çağdaşlaşmasına büyük katkı sağlamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin; dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu ile ilgili temel dil becerilerini kazanmaları gerekmektedir.” (MEB, 2005, 13)

Öğrenme alanları aracılığıyla dil öğretimi gerçekleştirileceği için ders kitaplarına seçilecek metinlerin çocuğun dünyasına hitap edecek, ona zevk verecek ve aynı zamanda eğitecek özelliğe sahip olması gerekir.

Dil gelişim sürecinde öğrenme alanları karşılıklı olarak birbirini etkilemekte ve tamamlamaktadır. Bu durum öğrenme alanlarının birbiriyle bir bütün halinde ele alınmasını zorunlu kılar. Türkçe dersinin öğrenme alanlarından ilki dinlemedir. “Dinleme, seslerin ve konuşmaların zihinde anlamlandırıldığı karmaşık bir süreçtir.” (MEB, 2005, 17) Dolayısıyla dinleme, öğrenmenin ilk basamağı sayılabilir. Dinlediklerini anlamlandırabilen çocuk, bir üst basamağa geçişe hazır sayılabilir.

Dinlemenin gerçekleşmesi için önce çocuğun dinlemeyi bilmesi gerekir. Dinleme doğuştan gelen bir yetenek değil öğrenilebilen bir beceridir. “Dinleme, aynı zamanda bir zevk alma yoludur. Dinleme, öğrenilir. Öyleyse öğrencilerin dinlemeyi de öğrenmeleri gerekir. Dinlemeyi öğrenmek, okumayı öğrenmek kadar önemlidir. Okuma gibi, dinlemek de bilgi, beceri alışkanlık gerektirir. Aslında dinleme, bir bakıma, kulak yolu ile okumaktır.” (Calp, 2007, 152) Öğrenilebilir bir beceri olan dinlemenin çocuklara öğretilmesi sırasında öğretmenin izleyeceği yolun, kullanacağı yöntem ve tekniklerin de önemli bir yeri vardır. Öğretmenin bu süreç içerisinde dinlemenin önemi hakkında çocuğa mantıklı ve inandırıcı açıklamalar yapması bu yetinin kazandırılmasında önemli sayılabilir. Dinleme becerisi kazandırmada Türkçe ders kitaplarında seçilen metin ve türü de çok önemlidir. Çocuğun seviyesine uygun ilgi çekici bir öykü, onun metne yoğunlaşmasını sağlayacaktır. Çünkü metnin içindeki konuşmalar, olaylar, sürekli hareket hali çocuğun dikkatini uzun süreli toplamasına yardımcı olacaktır. Öykünün “en büyük eğitici faydası, dik başlı ve başıboş zihinleri dikkate alıştırmasıdır.” (Emre, 2000, 15) Ayrıca “Shank, hikâye dinleme ve dinlenenlerin hayatla ilişkilendirmesini en önemli öğrenme yolu olarak görmektedir (Akyol, 2006, 139). Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere öykü, öğrencinin öğrenmeye hazır hale getirilmesinde ve öğrenme süreci boyunca öğrencinin aktif kılınmasında

kullanılabilir.

Türkçe dersinin öğrenme alanlarından birisi de konuşmadır. Konuşmanın diğer alanları çeşitli oranlarda etkilediği ve dinleme, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu gibi öğrenme alanlarıyla etkileşim içinde olduğu bilinen bir durumdur. Aslında bütün öğrenme alanları büyük oranda birbirleriyle ilişki içindedir. Konuşma, bütün öğrenme alanları ve çocuğun kendisini ifade edebilmesi açısından önemli bir dil becerisidir (Akyol, 2006, 20).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan konuşma alanı ve bu alanla ilgili etkinliklerle öğrenciye kazandırılmak istenenlerin başında ana dilini doğru ve güzel kullanılmayı öğretmek gelmektedir. "Konuşma alanında öğrencilere kazandırılacak temel becerilerin başında dilin doğru ve akıcı kullanımı gelmektedir. Planlı, doğru ve akıcı konuşma becerisinin temelinde etkin dinleme doğru telaffuz etme ile vurgu ve tonlamalar vardır." (MEB, 2005, 19)

Konuşma becerisini geliştirmede öykü metnlerinin büyük katkısı vardır. Çünkü çocuk basit öykülerle birtakım becerileri kazanabilir. "Çocukların kendilerini rahat ifade etmelerine yardımcı olan hikâye anlatım yöntemi, konuşma becerilerini geliştirmenin başlangıç aşamasında kullanılacak etkili yöntemlerden biridir. Hikâyeler çocuklar için çekici özelliklere sahip, olayları uygun bir şekilde sıralayan ve hareket içeren anlatımlardır." (Akyol, 2006, 21) Belli becerileri çocuğa kazandırmak için kullanılacak öykünün olayların anlatımı ve sıralanması sırasında bazı yeterlilikleri taşıması gerekir.

Yeni programda öykü metinleri ile yapılan konuşma etkinlikleri çocukların kendine güvenini, sözcükleri doğru telaffuz etmeyi, zihinlerindeki doğru sıralamayı, yorum yapabilmelerini sağlayacaktır.

Türkçe dersi öğrenme alanları içinde öğrencinin zihni fonksiyonlarını en fazla geliştiren öğrenme alanının okuma olduğu söylenebilir. "Zihin gelişimine en büyük katkıyı sağlayan öğrenme alanıdır." (MEB, 2005, s. 20) Ancak dinleme ve konuşmanın, okumanın ön şartı olduğu unutulmamalıdır.

Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmaları için ilköğretimin ilk sınıfından itibaren çalışmalarına başlanmalıdır. "Bunun için de çocuklara hoşça vakit geçirmek, onlarda okumaya karşı ilgi uyandırmak amacıyla evde okulda anne-baba ve öğretmenlerin zaman zaman masal ya da öykü anlatmaları gerekecektir." (Kıbrıs, 2000,

124-125) Okumaya karşı öğrencilerin ilgisinin artması için uygun metin seçimi önemlidir. Seçilen masal ya da öykülerin anlatılması ya da uygun şekilde okunması sonucunda çocuklarda okuma isteği uyandırılabilir.

Daha önce belirtildiği gibi öykü, okumaya karşı ilgi uyandırmak için önemli bir araçtır. Bu türle ders kitaplarında karşılaşılan çocuklarda, hedeflenen kazanımların yanı sıra bu tarzda yazılmış kitapları okuma isteği de oluşacaktır.

Türkçe dersinin öğrenme alanlarından birisi de yazmadır. Dinlediğini ya da okuduğunu iyi anlayan, anlamlandırabilen öğrenci, yazma alanı ile ilgili etkinlikler için hazır bulunuşluk düzeyini sağlamış demektir. Yazma, beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi işlemidir. Bunun için öğrencilerin dinledikleri ve okuduklarını iyi anlamaları ve yapılandırmaları gerekmektedir (MEB, 2005, 21).

Okuma, gelişi güzel yapılmamalıdır. Okuma işinin sürekli ve aynı zamanda planlı yapılması öğrencinin okuma sırasında edindiği bilgilerin kodlanmasında ona kolaylık sağlayacaktır. Aynı zamanda kodlanan bilgiler yazma sırasında öğrencinin sistemli ve tutarlı yazabilmesine olanak sağlar. Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeleri ve sürekli okumalarına, yazmalarına, yazdıklarını incelemelerine, tartışmalarına ve beğendikleri anlatımları bularak kullanmalarına bağlıdır (MEB, 2005, 21). Ayrıca yazma becerisinin edinilmesi, yapılan okumanın eleştirel bir nitelik taşımasını zorunlu kılar. Bu sebeple öğrencinin karşılaştırmalar, sınıflamalar yapabileceği ve üzerinde düşünüp bir fikre varabileceği nitelikte öyküler seçilmelidir. Bunun için de ders kitaplarındaki öykülerin doğrudan mesaj vermek kaygısından uzak, edebî bir üslupla yazılanlar arasından seçilmesi gereklidir.

İnsanların kelimelerle düşündüğü, tartıştığı bir dünyada çocuk öykülerinin, bu anlayışın dışında bir amaçla gelişigüzel yazılmış örneklerden seçilmesi, çocuğun, düşünce dünyasının körleştirilmesi anlamına geleceğinden seçilen öyküler, dilin güzelliğini, inceliğini gözler önüne seren kelimelerle örülmelidir. Unutulmamalıdır ki hikâyeler çocuğun kelime hazinesini zenginleştirerek dilin gücünü tanıtır ve mesajı iletmede yaratıcı olarak nasıl kullanıldığını sezdirir (Akyol, 2006, 139).

Türkçe Öğretim Programı'nda görsel okuma ve görsel sunu ayrı bir öğrenme alanı olarak ilk kez ele alınmıştır. "Bu öğrenme alanı şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olaylar gibi görselleri okuma, anlama ve yorumlamayı kapsamaktadır. Ayrıca öğrencilerin duygu, düşünce ve bilgilerini görseller aracılığıyla başkalarına aktarması da bu alan içinde ele alınmıştır." (MEB, 2005, 21)

Yeni program, okuduğunu anlama ve anlamlandırma becerilerini kazandırmaya ağırlık vermektedir. Bu amaçla görsellerden de yararlanılmaktadır. Yeni programla birlikte Türkçe ders kitaplarındaki öykülere ait görselleri anlama ve yorumlama etkinlikleri yapılmaktadır. Ayrıca öyküye ait bir bölümün veya öğrenci tarafından en çok beğenilen bölüme ait görsel sunu çalışmaları yapılmaktadır. Bu şekilde çocuğun kendini ifade etme, gördüklerini, okuduklarını yorumlama ve anlama becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu öğrenme alanıyla görsel zekâyâ sahip öğrencilerde öğretimin daha kolay ve başarılı olacağı düşünülmekte ve öğrenilenlerin daha kalıcı olması amaçlanmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki öğrenme alanlarının ilki olan dinleme öğrenme alanı; "Dinleme Kurallarını Uygulama", "Dinlediğini Anlama", "Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Dinleme" temel üç amaç altında birinci sınıfta 22, ikinci sınıfta 30, üçüncü sınıfta 38, dördüncü sınıfta 45, beşinci sınıfta 48 kazanıma yer verir.

Konuşma öğrenme alanı; "Konuşma Kurallarını Uygulama", "Kendini Sözlü Olarak İfade Etme", "Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Konuşma" temel amaçları altında birinci sınıfta 30, ikinci sınıfta 33, üçüncü sınıfta 40, dördüncü sınıfta 50, beşinci sınıfta 52 kazanıma yer verir.

Okuma öğrenme alanı ise; "Okuma Kurallarını Uygulama", "Okuduğunu Anlama", "Anlam Kurma", "Söz Varlığını Geliştirme", "Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Okuma" temel amaçları altında birinci sınıfta 34, ikinci sınıfta 49, üçüncü sınıfta 61, dördüncü sınıfta 67, beşinci sınıfta 69 kazanıma yer verir.

Yazma öğrenme alanı; “ Yazma Kurallarını Uygulama”, “Kendini Yazılı Olarak İfade Etme”, “Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Yazma” temel amaçları altında birinci sınıfta 24, ikinci sınıfta 36, üçüncü sınıfta 44, dördüncü sınıfta 58, beşinci sınıfta 64 kazanıma yer verir.

Görsel Okuma ve Görsel Sunu öğrenme alanı ise; “Görsel Okuma ve Görsel Sunu” amaçları altında, birinci sınıfta 15, ikinci sınıfta 17, üçüncü sınıfta 24, dördüncü sınıfta 25, beşinci sınıfta 26 kazanıma yer verir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, ilköğretim birinci kademedeki kullanılan 7 Türkçe ders kitabından seçilmiş 21 (7x3=21) öykü incelenmiştir. Bu araştırma söz konusu öykülerin öğrenme alanlarını ne derece gerçekleştirdiği, öğretmen görüşleriyle tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İlköğretim I. kademe Türkçe kitaplarındaki öyküler öğrencilerin dinleme becerisini gerçekleştirmede ne derece yeterlidir?
2. İlköğretim I. kademe Türkçe kitaplarındaki öyküler öğrencilerin konuşma becerisini gerçekleştirmede ne derece yeterlidir?
3. İlköğretim I. kademe Türkçe kitaplarındaki öyküler öğrencilerin okuma becerisini gerçekleştirmede ne derece yeterlidir?
4. İlköğretim I. kademe Türkçe kitaplarındaki öyküler öğrencilerin yazma becerisini gerçekleştirmede ne derece yeterlidir?
5. İlköğretim I. kademe Türkçe kitaplarındaki öyküler öğrencilerin görsel okuma ve görsel sunu becerisini gerçekleştirmede ne derece yeterlidir?

Sayıtlar

1. Uygulamaya katılan öğretmenler kendilerine yöneltilen anket sorularını içten ve gerçek durumlarını yansıtabilecek şekilde cevaplamışlardır.
2. Kaynaklardan elde edilen bilgilerin geçerli ve güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma Erzurum merkezde 2005–2006 yıllarında okutulan Türkçe ders kitapları ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma Türkçe ders kitaplarından seçilmiş 21 öykü ile sınırlı tutulmuştur.
3. Araştırma Erzurum ili sınırları içinde 28 farklı okulda çalışan 210 sınıf öğretmeni üzerinde uygulanmıştır. Sonuçlar benzer özelliklere sahip diğer sınıf öğretmenlerine genellenebilir.

Yöntem

Bu çalışmada, survey yöntemi kullanılmıştır.

Evren

Araştırmanın evreni Erzurum ilinde 2005-2006 eğitim öğretim yılında farklı ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Örnekleme

Araştırmanın örnekleme 2005–2006 eğitim öğretim yılında Erzurum ilinde 28 farklı ilköğretim okulunda görev yapan toplam 210 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada İlköğretim 1. kademe Türkçe kitaplarındaki öykülerin öğrenme alanlarını gerçekleştirmede yeterli olup olmadığını belirlemek için öğretmenlere uygulanacak bir anket hazırlanmıştır. Anketin hazırlanması aşamasında ilk önce problemin doğru bir biçimde belirlenebilmesi, detaylarıyla ortaya konulabilmesi ve kuramsal yapının oluşturulabilmesi için öncelikle kaynak taraması yapılmıştır. Benzer çalışmalar incelenmiştir.

Tablo 1: Araştırmada İncelenen Türkçe Ders Kitapları ve Bu Kitaplardaki Öykülerin Sayıca Dökümü

Sınıf	Yayınevi	Öykü Sayısı
1. Sınıf	TOP	11
2. Sınıf	KÖK	11
3. Sınıf	ÖZGÜN	15
3. Sınıf	KOZA	12
4. Sınıf	KOZA	10
5. Sınıf	ZAMBAK	11
5. Sınıf	KOZA	13

Tablo 1' de görüldüğü gibi, 2005 – 2006 eğitim öğretim yılında Erzurum ilinde kullanılan Türkçe ders kitapları ve bu kitaplardaki öykü sayıları tespit edilmiştir. Daha sonra Tablo 2` de görüldüğü üzere 7 ders kitabının her birinden 3 öykü olmak üzere toplam 21 öykü seçilmiştir.

Tablo 2: Araştırmada İncelenen Öykülerin Listesi

	Sınıf	Yazar Adı	Öykü Adı	Yayınevi
1	1.Sınıf	Nuran Mustafaoğlu	Yaşlı Meşe Ağacı	TOP
2	1.Sınıf	İbrahim Zeki Burdurlu	Sel Suları	TOP
3	1.Sınıf	Hüseyin Yurttaş Bayram	Sevinci	TOP
4	2.Sınıf	Sema Aydın Pikniğe	Gidiyoruz	KÖK
5	2.Sınıf	Sevim İzgü İlk	Yardım Oyunu	KÖK
6	2.Sınıf	Sevim Ak Gök	Kuşağı	KÖK
7	3.Sınıf	Nuran Turan Gülce'yle	Trafik Canavarı	KOZA
8	3.Sınıf	Perihan Karayel	Yıl Dede'nin Dört Kızı	KOZA

9	3.Sınıf	Didem Sanyel	Bir Gün, Bir Çocuk	KOZA
10	3.Sınıf	Süheyla Bilgen	Ağacım	ÖZGÜN
11	3.Sınıf	Hüseyin Yurttaş	Aynadan Utanan Kız	ÖZGÜN
12	3.Sınıf	Yaşar Nar	Hatırlı Misafir	ÖZGÜN
13	4.Sınıf	Cüneyt Suavi	Kuş Cıvıltısını ve Fırın Kokusunu Görebilmek	KOZA
14	4.Sınıf	Turan Oğuzkan Emir Çakıroğlu	Ülkemizde Maden Kömürünün Bulunuşu	KOZA
15	4.Sınıf	M. Funda	Kaynak Sesini Yitiren Flüt	KOZA
16	5.Sınıf	Vasili Soukhomlinski	Elleri Titriyor	KOZA
17	5.Sınıf	Şevket Yücel	Kiraz Ağacının Ölümü	KOZA
18	5.Sınıf	Türkan Gedik	Görevlerin En Güzeli	KOZA
19	5.Sınıf	Sema Maraşlı	En Güzel Hediye	ZAMBAK
20	5.Sınıf	Rıza Akdemir	Sihirli Pasta	ZAMBAK
21	5.Sınıf	Hilal Acar	Sonbahar	ZAMBAK

Örnekleme dışında kalan 7 ilköğretim okulunda görev yapan 20 sınıf öğretmeniyle birebir görüşmeler sonucunda öyküler belirlenmiş ve anket soruları tespit edilmiştir. Görüşmelere katılan öğretmenlerin metinleri işlemiş olmalarına dikkat edilmiştir. Uzman yardımıyla anket sorularına son şekli verilmiştir. Ankette Yeterli, Kısmen Yeterli, Yetersiz şeklinde derecelendirme kullanılmıştır.

Anket uygulanırken öğretmenin öyküyü daha önce işlemiş olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca anket sorularını cevaplamadan önce tekrar okuması da istenmiştir.

Elde edilen veriler SPSS 10.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmen görüşlerini belirlemede madde bazında frekans (n) ve yüzde (%) kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Tablo 3: Öykülerin Dinleme Becerisini Gerçekleştirme Yeterliliği İle İlgili Öğretmen Görüşleri

DİNLEME	n	%
Yetersiz	14	6.7
Kısmen Yeterli	62	29,5
Yeterli	134	63.8
Toplam	210	100

Tablo 1'e göre sınıf öğretmenleri Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme metinlerini, dinleme becerisini gerçekleştirme de %63.8 oranında yeterli, %29,5 ora-

nunda kısmen yeterli bulmuş ve %6.7 gibi çok az bir oranda da yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Bu oran Türkçe ders kitaplarına alınan metinlerin dinleme becerisini gerçekleştirmede istenen düzeye ulaşıldığını gösterir. Dinleme becerisini kazandırmada seçilen metinlerin önemi büyüktür. Çünkü öğrenci okula geldiğinde okuma bilmemektedir. Okul ve öğrenme dünyasına dinleme etkinlikleri ile adım atacaktır. Dolayısıyla seçilen metinler öğrencilere dinleme isteği aşılayabilmeli, hayal dünyalarına hitap edebilmeli ve dinleme etkinlikleri süresince öğrenciyi sıkıkmamalıdır.

Tablo 4: Öykülerin Konuşma Becerisini Gerçekleştirme Yeterliliği İle İlgili Öğretmen Görüşleri

KONUŞMA	n	%
Yetersiz	13	6.2
Kısmen Yeterli	77	36.7
Yeterli	120	57.1
Toplam	210	100

Konuşma boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde, Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin, konuşma becerisini kazandırmada seçilen metinleri %57.1 oranında yeterli bulmuşlardır. Böylece okula konuşma yetisine sahip olarak gelen çocuğa, hikâye ile ilgili çeşitli sorular sorulabilir ve bu yolla kendini doğru ve düzgün bir Türkçeyle ifade yolunda ilk fırsat verilebilir. Yeni programın amaçlarından biri de öğrencilerin Türkçeyi sevmelerini, doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak ve onlara okuma, yazma alışkanlığı kazandırmaktır. Bu da seçilmiş nitelikli öyküler aracılığı ile sağlanabilir.

Tablo 5: Öykülerin Okuma Becerisini Gerçekleştirme Yeterliliği İle İlgili Öğretmen Görüşleri

OKUMA	n	%
Yetersiz	6	2.9
Kısmen Yeterli	50	23.8
Yeterli	154	73.3
Toplam	210	100

Tablo 3'e göre Türkçe dersi öğrenme alanlarından okuma becerisini gerçekleştirmede seçilen metinleri yeterli bulan öğretmenlerin oranı %73.3 iken kısmen yeterli bulanların oranı %23.8'tir. Yetersiz bulanların oranı ise %2.9 ile en azdır. Bu veriler göz önüne alanlara Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okuma becerisini kazandırmada diğer alanlardaki metinlere oranla daha yeterli olduğu ortaya çıkmaktadır. Okuma becerisi, diğer öğrenme alanlarına oranla Türkçe öğretiminde önemli bir yer tutmaktadır. Etkili ve doğru bir okuma daha iyi anlamaya ve neticede yargılamaya imkân sağlar. Seçilen metinlerin okuma becerisi gerçekleştirmede yüksek oranda yeterli bulunması bu açıardan düşünüldüğünde oldukça olumlu bir durumdur.

Tablo 6: Öykülerin Yazma Becerisini Gerçekleştirme Yeterliliği İle İlgili Öğretmen Görüşleri

YAZMA	n	%
Yetersiz	15	7.1
Kısmen Yeterli	105	50
Yeterli	90	42.9
Toplam	210	100

Türkçe dersi öğrenme alanlarından biri olan yazma becerisine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %50 oranla kısmen katılıyorum şeklinde cevap veren öğretmenlerin oranı fazladır. Bu oran daha yukarı çekilmelidir. Yazma kişinin eğitim yoluyla kazandığı bir dil becerisidir. Bu eğitimin okullarda en iyi şekilde verilmesi gerekmektedir.

Tablo 7: Öykülerin Görsel Okuma ve Görsel Becerisini Gerçekleştirme Yeterliliği İle İlgili Öğretmen Görüşleri

GÖRSEL OKUMA VE SUNU	n	%
Yetersiz	12	5.7
Kısmen Yeterli	70	33.3
Yeterli	128	61
Toplam	210	100

Türkçe ders kitaplarında yer alan öyküleyici metinlerin görsel okuma ve görsel sunu becerisini geliştirme yeterliliği ile ilgili yapılan ankette sınıf öğretmenleri % 61 oranında yeterli, % 33.3 oranında kısmen yeterli, % 5.7 oranında yetersiz cevabını vermişlerdir. Günümüzde görsel uyarıcıların artması, formel eğitimde de bu uyarıcıları kullanmayı gerekli kılmıştır. Görsellerin gerektiği gibi kullanılması sevindiricidir.

Sonuç ve Öneriler

Bulgulardan, örnekleme katılan öğretmenlerin ortalama %60'ının öyküleri, İlköğretim Türkçe Dersi (1-5) Öğretim Programı'ndaki temel dil becerilerine yönelik amaç ve kazanımları gerçekleştirmede yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler, en olumlu görüşü, ders kitaplarındaki öykülerin "okuma" öğrenme alanını gerçekleştirme boyutunda bildirmiştir. Ayrıca öğretmenlerin seçilen metinleri, "yazma" ya yönelik amaç ve kazanımları gerçekleştirmede % 50 kısmen yeterli gördükleri ortaya çıkmıştır. Bu oran, metinlerin hedeflenen beceriyi kazandırmada beklenen düzeyin altında kaldığına işaret etmektedir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarının geliştirilmesi eğitimim temel amaçlarından biridir. Bu durumda derslerde en çok kullanılan araçlardan biri olan ders kitaplarındaki metinlerin daha dikkatli seçilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, sınıf öğretmenleri 2005-2006 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okullarına dağıtılmış yeni Türkçe ders kitaplarındaki öyküleri, "okuma", "dinleme",

◆ Serap Uzuner / Yahya Aydın

“konuşma”, “görsel okuma ve görsel sunu” öğrenme alanlarını gerçekleştirme bakımından yeterli olarak değerlendirirken, “yazma”ya yönelik kazanımların gerçekleşmesini kısmen yeterli olarak değerlendirmiştir.

Bu sonuçlara dayanarak şu önerilerde bulunulabilir:

1) Ders kitapları hazırlanırken seçilen metinlerin, temel dil becerilerini kazandırabilecek vasıflara sahip olmasına dikkat edilebilir.

2) Türkçe ders kitaplarının metin yazımı ve seçimi aşamasında alan uzmanlarının yanı sıra, sınıf öğretmenlerinin görüşleri de alınabilir.

Kaynakça

- AKYOL, Hayati (2006). **Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri**, Kök Yayıncılık, Ankara.
- CALP, Mehralı (2007). **Türkçe Öğretimi**, Eğitim Kitap Evi, Konya.
- EMRE, Ahmet. Cevat (2000). **Çocuklara Hikâye Anlatmak Sanatı**, Millî Eğitim Yayınevi, İstanbul.
- KIBRIS, İbrahim (2000). **Uygulamalı Çocuk Edebiyatı**, Eylül Yayınevi, Ankara. KIRKKILIÇ, Ahmet, Hayati Akyol (Editörler) (2007), **İlköğretimde Türkçe Öğretimi**, PegemA Yay., Ankara.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI (2005). **İlköğretim Türkçe Dersi Programı ve Kılavuzu (1-5.Sınıflar)**, Ankara.
- UZUNER, Serap (2007). **Yenilenen Program Çerçevesinde Birinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan “Öyküleyici Metinler”İN Sınıf Öğretmenleri Açısından Algılanma Yeterliliklerinin Tespiti Ve Türkçe Öğretiminin Amaçlarına Uygunluğunun Belirlenmesi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum.

REALIZING DESIGNATION OF LEARNING SUFFICIENCY ABOUT STORIES TAKING PART IN NEW TURKISH TEXTBOOKS

Serap UZUNER*

Yahya AYDIN**

Abstract

The aim of this research is to designate the rank of the success on story type texts based on Turkish education programme. 210 class teachers working in 28 primary schools in Erzurum city centre are constituted as the samples of this research. A 'Teacher's questionnaire' is applied which was developed by the researcher to collect data for the research. Teachers utilized positive opinions in realizing the skills of listening, speaking, reading, visual reading and visual supply in texts taking place in new Turkish textbooks but utilized 'the writing skill', partly positive.

Key Words: Textbook, Turkish, Story

---

* Erzincan University, School Of Health Services.

** Turkish Teacher; İzmir Buca Mimar Kemalettin Primary School.